

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 23 listopada 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym – Dyrektywa 2001/29/WE – Artykuł 2 lit. e) – Organizacje radiowe i telewizyjne – Prawo do zwielokrotniania utrwań programów – Artykuł 5 ust. 2 lit. b) – Wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny – Godziwa rekompensata – Szkoda wyrządzona organizacjom radiowym i telewizyjnym – Równość traktowania – Uregulowanie krajowe wyłączające organizacje radiowe i telewizyjne z zakresu prawa do godziwej rekompensaty

W sprawie C-260/22

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landgericht Erfurt (sąd krajowy w Erfurcie, Niemcy) postanowieniem z dnia 31 marca 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 kwietnia 2022 r., w postępowaniu:

Seven.One Entertainment Group GmbH

przeciwko

Corint Media GmbH,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, T. von Danwitz, P.G. Xuereb, A. Kumin i I. Ziemele (sprawozdawczynie), sędziowie,

rzecznik generalny: A.M. Collins,

sekretarz: K. Hötzel, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 marca 2023 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Seven.One Entertainment Group GmbH – C. Masch i W. Raitz von Frentz, Rechtsanwälte,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu Corint Media GmbH – O. Fiss i M. von Albrecht, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller, J. Heitz i M. Hellmann, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierał R. Guizzi, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu austriackiego – G. Eberhard, F. Koppensteiner i G. Kunnert, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – G. von Rintelen i J. Samnadda, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 13 lipca 2023 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10; sprostowania: Dz.U. 2007, L 216, s. 24; Dz.U. 2010, L 263, s. 15; Dz.U. 2012, L 33, s. 9).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Seven.One Entertainment Group GmbH (zwaną dalej „Seven.One”), organizacją nadawczą, a Corint Media GmbH, organizacją zbiorowego zarządzania, w przedmiocie zapłaty „godziwej rekompensaty” na podstawie art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 4, 9, 31, 35 i 38 dyrektywy 2001/29 stanowią:
 - „(4) Zharmonizowane ramy prawne w zakresie praw autorskich i pokrewnych, poprawiając pewność prawną, a zarazem zapewniając wysoki poziom ochrony własności intelektualnej, sprzyjają poważnym inwestycjom w twórcze i nowatorskie działania, a w szczególności w infrastrukturę sieci i prowadzą do wzrostu i większej konkurencyjności przemysłu europejskiego, i to zarówno w obszarze dostarczenia treści, jak i technologii informatycznych, a w bardziej ogólny sposób, w wielu obszarach przemysłu i kultury. Zapewni to ochronę istniejących i zachęci do tworzenia nowych miejsc pracy.

[...]

- (9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności.

[...]

- (31) Należy zabezpieczyć właściwą równowagę praw i interesów między różnymi kategoriami podmiotów praw autorskich, jak również między nimi a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną. Istniejące wyjątki i ograniczenia praw, takie jakie przewidziane zostały przez państwa członkowskie, należy ponownie rozpatrzyć z uwzględnieniem nowego środowiska elektronicznego. Istniejące różnice w wyjątkach i ograniczeniach wobec niektórych zastrzeżonych czynności mają bezpośredni negatywny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego w dziedzinie praw autorskich i pokrewnych. Różnice te mogłyby się uwidocznic wraz z dalszym rozwojem korzystania z utworów w działalności transgranicznej i działalności prowadzonej pomiędzy granicami. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, wyjątki te i ograniczenia należy określić w bardziej jednolity sposób. Stopień harmonizacji tych wyjątków powinien być oparty na ich wpływie na prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

[...]

- (35) W niektórych przypadkach dotyczących wyjątków lub ograniczeń podmioty praw autorskich powinny otrzymać godziwą rekompensatę jako wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną. Przy określaniu formy, szczegółowych warunków i ewentualnej wysokości takiej godziwej rekompensaty należy uwzględnić okoliczności każdego przypadku. Przy ocenie tych okoliczności pomocnym kryterium byłaby potencjalna szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich w wyniku danej czynności. W przypadku gdy podmiot praw autorskich przyjął już zapłatę w innej formie, na przykład jako strona opłaty licencyjnej, specjalna lub oddzielna zapłata może nie być należna. Wysokość godziwej rekompensaty musi uwzględniać stopień wykorzystania zabezpieczeń technicznych przewidzianych w niniejszej dyrektywie. W niektórych przypadkach, gdy szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich jest niewielka, może nie powstać żadne zobowiązanie do zapłaty.

[...]

- (38) Państwa członkowskie powinny być upoważnione do uwzględnienia, za godziwą rekompensatą, wyjątku lub ograniczenia wobec prawa do zwielokrotniania dla niektórych rodzajów zwielokrotniania produktów dźwiękowych, wizualnych i audiowizualnych przeznaczonych do użytku prywatnego. Może to zawierać wprowadzenie lub utrzymanie systemów wynagradzania, których celem jest wynagrodzenie podmiotom praw autorskich poniesionej przez nie szkody. Pomimo tego, że różnice istniejące między tymi systemami wynagradzania przeszkadzają w prawidłowym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, nie powinny one, w odniesieniu do prywatnego zwielokrotniania na nośniku analogowym, mieć znaczącego wpływu na rozwój społeczeństwa informacyjnego. Prywatne cyfrowe kopiowanie może być bardziej rozpowszechnione i mieć większe znaczenie

z ekonomicznego punktu widzenia. Należy więc odpowiednio uwzględnić różnice między prywatnym cyfrowym i analogowym kopiowaniem oraz dokonać odpowiednich rozróżnień pomiędzy ich pewnymi aspektami”.

4 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do zwielokrotniania utworu”, stanowi:

„Państwa członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo:

- a) dla autorów – w odniesieniu do ich utworów;
- b) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwań ich przedstawień;
- c) dla producentów fonogramów – w odniesieniu do ich fonogramów;
- d) dla producentów pierwszych utrwań filmów – w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
- e) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrwań ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną”.

5 Artykuł 5 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki i ograniczenia”, uściśla w ust. 2 i 5:

„2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2, w następujących przypadkach:

[...]

- b) w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych [do celów, które nie są ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowe], pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6, w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną;

[...]

5. Wyjątki i ograniczenia przewidziane w ust. 1, 2, 3 i 4 powinny być stosowane tylko w niektórych szczególnych przypadkach, które nie naruszają normalnego wykorzystania dzieła lub innego przedmiotu objętego ochroną ani nie powodują nieuzasadnionej szkody dla uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich”.

Prawo niemieckie

- 6 Paragraf 53 ust. 1 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) z dnia 9 września 1965 r. (BGBl. 1965 I, s. 1273), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej „UrhG”), przewiduje:

„Dozwolone jest sporządzanie przez osobę fizyczną pojedynczych kopii utworu do prywatnego użytku na dowolnym nośniku, o ile kopie te nie służą bezpośrednio ani pośrednio celom zarobkowym oraz o ile oryginał nie został wyprodukowany lub udostępniony w sposób oczywiście nielegalny. Osoba uprawniona do sporządzania kopii może także zlecić wykonanie kopii osobie trzeciej w zakresie, w jakim kopia sporządzana jest nieodpłatnie, lub w zakresie, w jakim kopie wykonywane są na papierze lub podobnym nośniku przy użyciu dowolnej techniki fotograficznej lub innego procesu przynoszącego podobny skutek”.

- 7 Zgodnie z § 54 ust. 1 UrhG:

„Jeżeli ze względu na charakter utworu można oczekiwać dozwolonego zwielokrotniania zgodnie z § 53 ust. 1 lub 2 lub §§ 60a–60f, autor utworu ma prawo do otrzymania godziwego wynagrodzenia od producenta urządzeń lub nośników przechowywania danych, których typ jest wykorzystywany do takiego zwielokrotniania samodzielnie lub w połączeniu z innymi urządzeniami, nośnikami przechowywania danych lub akcesoriami”.

- 8 Paragraf 87 UrhG brzmi następująco:

„1) Organizacje radiowe i telewizyjne mają wyłączne prawo do:

[...]

2. dokonywania nagrań wideo lub audio ich audycji, wykonywania fotografii ich audycji oraz zwielokrotniania i rozpowszechniania nagrań wideo lub audio lub fotografii, z wyjątkiem prawa do wypożyczania,

[...]

4) Paragraf 10 ust. 1 i przepisy rozdziału 6 części 1, z wyłączeniem § 47 ust. 2 zdanie drugie i § 54 ust. 1 stosuje się odpowiednio”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 9 Corint Media jest organizacją zbiorowego zarządzania, która zarządza prawami autorskimi i prawami pokrewnymi prywatnych nadawców telewizyjnych i radiowych. W tym kontekście przekazuje ona organizacjom nadawczym przychody pochodzące z opłaty od czystych nośników.
- 10 Seven.One jest organizacją nadawczą, która produkuje i emituje na całym terytorium Niemiec prywatny program telewizyjny, finansowany z reklam.
- 11 Strony te są związane umową o zarządzanie, która reguluje wyłączne wykonywanie i eksploatowanie przez Corint Media praw autorskich i praw pokrewnych przysługujących Seven.One w odniesieniu do tego programu. W tym względzie Seven.One w szczególności

zażądała od Corint Media zgodnie z tą umową uiszczenia rekompensaty z tytułu opłaty od czystych nośników. Corint Media nie może jednak spełnić tego żądania, ponieważ § 87 ust. 4 UrhG wyłącza nadawców z zakresu prawa do godziwej rekompensaty.

12 Sąd odsyłający żywi wątpliwości co do zgodności tego uregulowania krajowego z prawem Unii. Sąd ten zauważa przede wszystkim, że godziwa rekompensata powinna zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 być wypłacana podmiotom wyłącznego prawa do zwielokrotniania, do których odnosi się wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny, a wśród których widnieją organizacje radiowe i telewizyjne. Przepis ten nie przewiduje zaś ograniczenia godziwej rekompensaty na niekorzyść niektórych podmiotów praw. Następnie wyłączenie przewidziane w uregulowaniu krajowym jest zdaniem tego sądu wątpliwe ze względu na zasadę równego traktowania ustanowioną w art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”). Wreszcie, wyłączenie to może ograniczać wolność nadawania przewidzianą w art. 11 karty.

13 W tych okolicznościach Landgericht Erfurt (sąd krajowy w Erfurcie, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy dyrektywę [2001/29] należy interpretować w ten sposób, że organizacje radiowe i telewizyjne są podmiotami bezpośrednio i pierwotnie uprawnionymi do godziwej rekompensaty przewidzianej w ramach tak zwanego wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy?

2) Czy w odniesieniu do ich prawa na podstawie art. 2 lit. e) dyrektywy [2001/29] organizacje radiowe i telewizyjne mogą być wyłączone z prawa do godziwej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy [2001/29], ponieważ prawo do godziwej rekompensaty zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy [2001/29] może im również przysługiwać ze względu na ich status producenta filmowego?

3) W przypadku udzielenia na pytanie drugie odpowiedzi twierdzącej:

Czy ogólne wyłączenie organizacji radiowych i telewizyjnych jest dopuszczalne, mimo że organizacje te w zależności od ich konkretnej oferty programowej częściowo nabywają prawa producenta filmowego jedynie w bardzo niewielkim zakresie (w szczególności w przypadku kanałów telewizyjnych z dużym udziałem programów licencjonowanych od osób trzecich), a częściowo w ogóle nie nabywają żadnych praw producenta filmowego (zwłaszcza nadawcy programów radiowych)?”.

W przedmiocie wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo

14 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 26 lipca 2023 r. Seven.One wniosła o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo na podstawie art. 83 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

15 Na poparcie swojego wniosku Seven.One podniosła, że opinia rzecznika generalnego wymaga głębszej dyskusji, a nawet korekty. W szczególności Seven.One zauważa, po pierwsze, że wyłączne prawo organizacji radiowych i telewizyjnych do zezwalania na zwielokrotnianie utrwań ich programów na podstawie art. 2 lit. e) dyrektywy 2001/29 należy traktować w taki sam sposób jak przysługujące tym organizacjom wyłączne prawo zezwalania na utrwalanie ich audycji lub zakazywania tego utrwalania, przewidziane w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2006/115/WE

Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28). Po drugie, oceny szkody wyrządzonej organizacjom radiowym i telewizyjnym z tytułu kopii na użytek prywatny nie można zdaniem Seven.One pozostawić ocenie sądu krajowego.

- 16 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz regulamin postępowania nie dają zainteresowanym, o których mowa w art. 23 tego statutu, możliwości przedkładania uwag w odpowiedzi na opinię przedstawioną przez rzecznika generalnego (wyrok z dnia 9 czerwca 2022 r., *Préfet du Gers i Institut national de la statistique et des études économiques*, C-673/20, EU:C:2022:449, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 17 Po drugie, na podstawie art. 252 akapit drugi TFUE rzecznik generalny przedstawia publicznie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnioną opinię w sprawach, które zgodnie ze statutem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wymagają jego zaangażowania. Nie chodzi tu zatem o opinię skierowaną do sędziów lub stron, która pochodzi od organu spoza Trybunału, lecz o opinię indywidualną, uzasadnioną i publicznie wyrażoną przez członka samej instytucji. W tych okolicznościach opinia rzecznika generalnego nie może być przedmiotem dyskusji między stronami. Ponadto Trybunał nie jest związany ani tą opinią, ani uzasadnieniem, w oparciu o które rzecznik generalny dochodzi do zawartych w opinii wniosków. W konsekwencji okoliczność, że jedna z zainteresowanych stron nie zgadza się z opinią rzecznika generalnego, bez względu na to, jakie kwestie poruszono w tej opinii, nie może sama w sobie stanowić uzasadnienia dla otwarcia ustnego etapu postępowania na nowo (wyrok z dnia 9 czerwca 2022 r., *Préfet du Gers i Institut national de la statistique et des études économiques*, C-673/20, EU:C:2022:449, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 18 Niemniej zgodnie z art. 83 regulaminu postępowania Trybunał może w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, lub jeśli po zamknięciu ustnego etapu postępowania strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między zainteresowanymi.
- 19 W niniejszej sprawie Trybunał stwierdza jednak, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, że posiada wszystkie informacje niezbędne do rozstrzygnięcia w przedmiocie rozpatrywanego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Trybunał wskazuje ponadto, że informacje, na które powołuje się Seven.One na poparcie wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo, nie stanowią nowych faktów mogących mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia, które ma wydać Trybunał.
- 20 W tych okolicznościach nie zachodzi potrzeba wydania postanowienia o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 21 Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu wyłączającemu organizacje radiowe i telewizyjne, których utrwalenia programów są zwielokrotniane przez osoby fizyczne do prywatnego użytku i w celach niehandlowych, z zakresu prawa do godziwej rekompensaty przewidzianego w tym przepisie.
- 22 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst, cele regulacji, której część on stanowi, oraz, w stosownym przypadku, jego genezę (wyrok z dnia 19 grudnia 2019 r., *Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 23 W pierwszej kolejności zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do wyłącznego prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2 tej dyrektywy w przypadku zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów, które nie są ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowe, pod warunkiem że podmioty tego wyłącznego prawa otrzymają godziwą rekompensatę.
- 24 W tym względzie z art. 2 lit. e) tej dyrektywy wyraźnie wynika, że organizacjom radiowym i telewizyjnym przysługuje, podobnie jak innym podmiotom praw wskazanym w lit. a)–d) tego artykułu, wyłączne prawo „do zezwalania lub zabrania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo” w odniesieniu do utrważeń ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo, czy bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną.
- 25 Z lektury art. 2 lit. e) w związku z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 wynika zatem, że organizacjom radiowym i telewizyjnym, którym przysługuje wyłączne prawo do zwielokrotniania, należy co do zasady przyznać w państwach członkowskich, które wdrożyły wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny, prawo do godziwej rekompensaty, w przypadku gdy zwielokrotnianie utrważeń ich programów jest dokonywane przez osoby fizyczne do prywatnego użytku i w celach, które nie są ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowe.
- 26 Ta literalna wykładnia znajduje potwierdzenie w drugiej kolejności w kontekście, w jaki wpisują się te przepisy, oraz w genezie dyrektywy 2001/29.
- 27 I tak należy zauważyć, po pierwsze, że art. 2 dyrektywy 2001/29, który określa w lit. a)–e) wyłączne prawo do zwielokrotniania przysługujące różnym kategoriom podmiotów praw, nie wprowadza żadnego odmiennego traktowania w odniesieniu do poszczególnych kategorii podmiotów. W tym względzie z uzasadnienia wniosku z dnia 10 grudnia 1997 r. w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym [COM(97) 628 wersja ostateczna], leżącego u podstaw dyrektywy 2001/29, wynika również, że rozwiązanie przyjęte w art. 2 tej dyrektywy gwarantuje, że wszyscy autorzy, artyści wykonawcy, producenci fonogramów i filmów oraz organizacje nadawcze będą korzystali z tego samego poziomu ochrony swoich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w odniesieniu do czynności chronionych prawem do zwielokrotniania.

- 28 Po drugie, z motywu 35 dyrektywy 2001/29 wynika, że w niektórych przypadkach podmioty praw autorskich powinny otrzymać godziwą rekompensatę jako odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną. Ponadto z art. 5 ust. 5 dyrektywy 2001/29 wynika, że wyjątek, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy, powinien być stosowany tylko w niektórych szczególnych przypadkach, które nie naruszają normalnego wykorzystania utworu ani nie powodują nieuzasadnionej szkody dla uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich.
- 29 Wynika z tego, że o ile nie mają one zostać pozbawione wszelkiej skuteczności (*effet utile*), przepisy te nakładają na państwo członkowskie, które wprowadziło wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny, obowiązek zapewnienia, w ramach jego kompetencji, skutecznego poboru tej rekompensaty mającej na celu naprawienie szkody wyrządzonej twórcom, w szczególności jeśli powstała ona na terytorium tego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 8 września 2022 r., *Ametic*, C-263/21, EU:C:2022:644, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 Taką wykładnię w trzeciej kolejności potwierdzają cele, którym służą rozpatrywane przepisy.
- 31 Po pierwsze, motywy 4 i 9 dyrektywy 2001/29 stanowią, że dyrektywa ta zmierza do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony własności intelektualnej, który ma sprzyjać poważnym inwestycjom w twórcze i nowatorskie działania, a w szczególności w infrastrukturę sieci, i prowadzić do wzrostu i większej konkurencyjności przemysłu europejskiego, oraz że wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, ponieważ prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej.
- 32 Po drugie, co się tyczy w szczególności celu, któremu służy art. 5 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy, z jej motywów 35 i 38 wynika, że przepis ten wyraża wolę prawodawcy Unii Europejskiej, aby ustanowić szczególny system rekompensaty, którego wdrożenie wynika z zaistnienia szkody poniesionej przez podmioty praw autorskich, rodzącej co do zasady obowiązek zapłaty „wynagrodzenia” na rzecz tych podmiotów (wyroki: z dnia 24 marca 2022 r., *Austro-Mechana*, C-433/20, EU:C:2022:217, pkt 37; z dnia 8 września 2022 r., *Ametic*, C-263/21, EU:C:2022:644, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Sporządzenie kopii przez osobę fizyczną działającą prywatnie należy bowiem uważać za czynność mogącą wyrządzić szkodę danemu podmiotowi praw, gdyż kopia ta zostaje sporządzona bez zwrócenia się o uprzednią zgodę do tego podmiotu (wyrok z dnia 29 listopada 2017 r., *VCAST*, C-265/16, EU:C:2017:913, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 34 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że organizacjom radiowym i telewizyjnym, o których mowa w art. 2 lit. e) dyrektywy 2001/29, należy co do zasady przyznać w państwach członkowskich, które wdrożyły wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny, prawo do godziwej rekompensaty przewidziane w art. 5 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy, podobnie jak innym podmiotom praw wyraźnie wskazanym w tym art. 2.
- 35 W zakresie, w jakim przepisy dyrektywy 2001/29 nie precyzują bliżej poszczególnych elementów systemu godziwej rekompensaty, państwa członkowskie dysponują szerokim zakresem uznania przy ich nakreśleniu. Należy do nich w szczególności wskazanie kręgu osób, które powinny uiścić tę rekompensatę, oraz ustalenie formy, szczegółowych warunków i wysokości rzeczowej rekompensaty (zob. podobnie wyroki: z dnia 24 marca 2022 r., *Austro-Mechana*, C-433/20, EU:C:2022:217, pkt 41; z dnia 8 września 2022 r., *Ametic*, C-263/21, EU:C:2022:644, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 36 Przy określaniu formy, szczegółowych warunków i ewentualnej wysokości takiej godziwej rekompensaty państwa członkowskie mają obowiązek, jak wynika z motywu 35 dyrektywy 2001/29, uwzględnić okoliczności każdego przypadku, a w szczególności potencjalną szkodę poniesioną przez podmiot praw autorskich w wyniku danej czynności. Ponadto motyw ten uściśla, że w niektórych przypadkach, gdy szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich jest niewielka, może nie powstać żadne zobowiązanie do zapłaty.
- 37 Z utrwalonego orzecznictwa wynika zatem, że godziwa rekompensata, a także w rezultacie system, na którym się ona opiera, oraz jej wysokość muszą być powiązane ze szkodą poniesioną przez podmioty praw autorskich w wyniku sporządzania kopii na użytek prywatny. Jakakolwiek godziwa rekompensata, która nie byłaby związana ze szkodą wyrządzoną podmiotom praw autorskich z uwagi na takie sporządzanie, byłaby bowiem niezgodna z wymogiem wskazanym w motywie 31 dyrektywy 2001/29, zgodnie z którym należy zachować właściwą równowagę między podmiotami praw autorskich a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną (wyroki: z dnia 11 lipca 2013 r., *Amazon.com International Sales i in.*, C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 62; a także z dnia 24 marca 2022 r., *Austro-Mechana*, C-433/20, EU:C:2022:217, pkt 49, 50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 W tym względzie Trybunał orzekł już, że w tym samym stopniu, w jakim państwa członkowskie mogą ustanowić – lub nie – ten czy inny z wyjątków określonych w art. 5 ust. 2 dyrektywy 2001/29, wśród których widnieje wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny, owe państwa korzystają, co zostało potwierdzone w motywie 35 tej dyrektywy, z możliwości przewidzenia w niektórych wypadkach objętych zakresem stosowania wyjątków, których wprowadzenie zależy od ich wyboru, zwolnienia z zapłaty godziwej rekompensaty, gdy szkoda poniesiona przez podmioty praw jest niewielka (wyrok: z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 59, 60).
- 39 Co się tyczy określenia szkody, z orzecznictwa Trybunału wynika oczywiście, że ustalenie progu, poniżej którego szkoda może zostać uznana za „niewielką” w rozumieniu tego motywu, musi zawierać się w zakresie uznania, jakim dysponują państwa członkowskie (wyrok: z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 61).
- 40 Konieczne jest jeszcze jednak, by przy stosowaniu tego progu państwa członkowskie przestrzegały zasady równego traktowania, która stanowi zasadę ogólną prawa Unii, określoną w art. 20 karty (wyrok z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 W niniejszym przypadku należy na wstępie zauważyć, po pierwsze, podobnie jak uczynił to rzecznik generalny w pkt 30 opinii, że bez znaczenia jest okoliczność, na którą powołuje się rząd niemiecki w celu uzasadnienia wyłączenia wszystkich organizacji radiowych i telewizyjnych z zakresu prawa do godziwej rekompensaty, iż niektóre z nich, które również mają status producentów filmów, już otrzymują z tego tytułu godziwą rekompensatę.
- 42 Z jednej strony bowiem przedmiot wyłącznego prawa do zwielokrotniania przysługującego tym różnym podmiotom praw nie jest identyczny. Podczas gdy art. 2 lit. d) dyrektywy 2001/29 przyznaje producentom pierwszych utrwań filmów wyłączne prawo zezwalania na zwielokrotnianie oryginału i kopii ich filmów oraz chroni organizacyjne i gospodarcze dokonania tych producentów, art. 2 lit. e) tej dyrektywy przyznaje organizacjom radiowym i telewizyjnym wyłączne prawo do zwielokrotniania utrwań transmitowanych przez nie programów oraz chroni wykonanie techniczne, które materializuje się w programie. Wynika z tego, że szkody wyrządzone tym podmiotom z tytułu kopii na użytek prywatny także nie są tożsame.

- 43 Z drugiej strony, jak wynika z akt sprawy, posiadanie przez organizacje radiowe i telewizyjne statusu producentów filmowych może się objawiać ze zróżnicowaną intensywnością, w zależności od tego, czy same produkują one swoje audycje przy użyciu własnych zasobów materialnych i kadrowych, czy emitują audycje produkowane na zamówienie przez kontrahentów, czy też emitują w ramach licencji audycje wyprodukowane przez osoby trzecie.
- 44 Po drugie, jak przypomniano w pkt 37 i 40 niniejszego wyroku, system, na którym opiera się godziwa rekompensata, oraz jej wysokość muszą być powiązane ze szkodą poniesioną przez podmioty praw autorskich w wyniku sporządzania kopii na użytek prywatny i być zgodne z zasadą równego traktowania ustanowioną w art. 20 karty.
- 45 W tym kontekście Trybunał orzekł już, że zasada ta wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a odmienne sytuacje nie były traktowane w sposób jednakowy, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione. Odmienne traktowanie jest uzasadnione, jeżeli jest oparte na kryterium obiektywnym i racjonalnym, to znaczy w sytuacji gdy pozostaje ono w związku z prawnie dopuszczalnym celem realizowanym przez dane przepisy, oraz gdy jest proporcjonalne do celu realizowanego za pomocą danego traktowania [wyroki: z dnia 16 grudnia 2008 r., Huber, C-524/06, EU:C:2008:724, pkt 75; z dnia 4 maja 2023 r., Glavna direksia „Pozharna bezopasnost i zashtita na naselenieto” (Praca w porze nocnej), od C-529/21 do C-536/21 i od C-732/21 do C-738/21, EU:C:2023:374, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 46 W tym względzie, biorąc pod uwagę rozważania zawarte w pkt 23–34 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że organizacje radiowe i telewizyjne, o których mowa w art. 2 lit. e) dyrektywy 2001/29, znajdują się w sytuacji porównywalnej z sytuacją innych podmiotów praw wymienionych w tym artykule w zakresie, w jakim wszystkim tym podmiotom przysługuje przewidziane w nim wyłączne prawo do zwielokrotniania.
- 47 Odmienne traktowanie tych organizacji radiowych i telewizyjnych oraz innych podmiotów praw powinno zatem opierać się na obiektywnym i racjonalnym kryterium oraz być proporcjonalne do celu realizowanego za pomocą danego traktowania.
- 48 W tym względzie brak lub „niewielki” poziom szkody poniesionej przez kategorię podmiotów praw tworzoną przez organizacje radiowe i telewizyjne wskutek sporządzania na użytek prywatny kopii utrwań ich programów stanowi, w świetle rozważań przypomnianych w pkt 36 i 37 niniejszego wyroku, takie obiektywne i racjonalne kryterium, które nie wykracza poza to, co jest konieczne do zachowania właściwej równowagi między podmiotami praw a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną.
- 49 Jednakże, przy uwzględnieniu rozważań zawartych w pkt 38 i 39 niniejszego wyroku, do sądu krajowego należy, po pierwsze, upewnienie się w świetle obiektywnych kryteriów, że organizacje radiowe i telewizyjne, w odróżnieniu od innych kategorii podmiotów praw, o których mowa w art. 2 dyrektywy 2001/29, ponoszą z powodu nieuprawnionego zwielokrotniania utrwań ich programów jedynie szkodę, którą można uznać za „niewielką”. Po drugie, powinien on również w świetle obiektywnych kryteriów sprawdzić, czy w ramach kategorii podmiotów praw tworzonej przez organizacje radiowe i telewizyjne wszystkie te organizacje znajdują się w porównywalnych sytuacjach – w szczególności w odniesieniu do ponoszonej przez nie szkody – uzasadniających wyłączenie wszystkich tych organizacji z korzystania z prawa do godziwej rekompensaty.

- 50 Jedynie bowiem pod tymi dwoma warunkami należy uznać, że uregulowanie krajowe wyłączające wszystkie wspomniane organizacje z możliwości otrzymania godziwej rekompensaty spełnia wymogi art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29.
- 51 W tym względzie zainteresowane strony, które przedstawiły uwagi na piśmie, nie zgadzają się ani co do charakteru i zakresu szkody, jaką ponoszą organizacje radiowe i telewizyjne wskutek sporządzania na użytek prywatny kopii utrwalen ich programów, ani co do porównywalności sytuacji, w których znajdują się te organizacje, w zależności od tego, czy korzystają one z finansowania publicznego, czy też nie.
- 52 Jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 26 opinii, istnienie i zakres ewentualnej szkody ponoszonej przez organizacje radiowe i telewizyjne, podobnie jak badanie porównywalności sytuacji, w których znajdują się ewentualne odrębne kategorie organizacji radiowych i telewizyjnych, stanowią ocenę okoliczności faktycznych, której dokonanie należy do sądu odsyłającego.
- 53 W świetle całości powyższych rozważań na przedstawione pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu wyłączającemu organizacje radiowe i telewizyjne, których utrwalenia programów są zwielokrotniane przez osoby fizyczne do prywatnego użytku i w celach niehandlowych, z zakresu prawa do godziwej rekompensaty przewidzianego w tym przepisie, o ile organizacje te ponoszą potencjalną szkodę, której nie można uznać za „niewielką”.

W przedmiocie kosztów

- 54 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym

należy interpretować w ten sposób, że:

stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu wyłączającemu organizacje radiowe i telewizyjne, których utrwalenia programów są zwielokrotniane przez osoby fizyczne do prywatnego użytku i w celach niehandlowych, z zakresu prawa do godziwej rekompensaty przewidzianego w tym przepisie, o ile organizacje te ponoszą potencjalną szkodę, której nie można uznać za „niewielką”.

Podpisy